

Rezime izvještaja guvernera – avgust 2019.

U Izvještaju guvernera za avgust 2019. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2019. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u avgustu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2019. godinu.

Prema podacima MONSTAT-a, realna stopa rasta BDP-a Crne Gore u 2018. godini iznosi 5,1%, dok je prema preliminarnim podacima u prvom kvartalu 2019. godine ostvaren realni rast od 3,0%, a u drugom kvartalu realni rast od 3,2% u odnosu na isti period 2018. godine.

Cijene su u avgustu 2019. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u avgustu iznosila -0,2%.

Industrijska proizvodnja je u prvih osam mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine zabilježila pad od 8,9%. Pad proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije (-2,8%) i u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-20,2%), dok je rast proizvodnje zabilježen u sektoru vađenja ruda i kamena (13,8%).

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima u prvih šest mjeseci 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine povećan za 8,7%, a prevoz robe smanjen za 4,1%. Broj prevezenih putnika u željezničkom saobraćaju je ostao nepromijenjen, dok je prevoz robe povećan za 2,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 1,1%, a prevoz robe za 8,2% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u prvih osam mjeseci 2019. godine, proizvedeno ukupno 144.990 m³ šumskih sortimenata, što je za 19,4% manje nego u istom periodu 2018. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2019. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 12,3% i rast efektivnih časova rada od 3% u odnosu na isti period 2018. godine.

Prosječan broj zaposlenih u avgustu 2019. godine iznosio je 210.455 lica, što je za 2,2% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 7,9% više u odnosu na avgust 2018. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u avgustu 2019. godine iznosio 34.355 što predstavlja pad od 0,6% u odnosu na prethodni mjesec i pad od 16,2% u odnosu na avgust 2018. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na dan 31. 08. 2019. godine, bio je 48.007 od kojih je 14.044 ili 29,3% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,1%, a u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine je bio veći za 3,4%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju avgusta 2019. godine iznosio 632,2 miliona eura, i bio je veći za 2,1% na mjesečnom nivou, a 0,7% na godišnjem.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 31. 08. 2019. godine (14.044) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.929 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 36.970.592,45 eura što čini 5,9% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 12.115 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 595.266.300,53 eura, što čini 94,1% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 08. 2019. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,07% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 17% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 38,9% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.593,9 miliona eura na kraju avgusta 2019. godine, i bila je 1,8% veća u odnosu na prethodni mjesec¹. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju avgusta 2019. godine iznosili 3.033,7 miliona eura i ostvarili su rast od 1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na avgust prethodne godine bili manji za 0,7%.

---

¹ Podaci za bankarski sektor se odnose na stanje sistema na dati dan, u skladu sa primjenom relevantne međunarodne metodologije. Stoga izračun godišnje promjene poredi stanje u sistemu u trenutku poređenja (počev od aprila 2019. godine: 13 banaka) sa stanjem na dan u 2018. godini (15 banaka).

U strukturi pasive, dominantno učešće od 76,9% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u avgustu 2019. godine iznosili su 3.535 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 3,4%, dok u odnosu na avgust 2018. godine bilježe rast od 0,1%. Ukupan kapital banaka na kraju avgusta 2019. godine iznosio je 592 miliona eura, i u odnosu na prethodni mjesec bilježi rast od 2%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 14,3%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u avgustu iznosili su 150,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 7,7%, dok u odnosu na avgust 2018. godine bilježe pad od 42,5%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju avgusta 2019. godine iznosili su 144 miliona eura i činili su 4,7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 3,1%, dok su na godišnjem nivou bili manji za 30,2%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite je na kraju avgusta 2019. godine iznosila 6,16%, i bila je manja za 0,01 p. p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj avgusta 2018. godine zabilježila pad od 0,26 p. p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u avgustu 2019. godine iznosila je 6,03%, što predstavlja pad od 0,41 p. p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,45 p. p. u odnosu na avgust 2018. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,43% na kraju avgusta 2019. godine i manja je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 0,02 p. p, dok je u odnosu na kraj avgusta 2018. godine ostvarila pad od 0,12 p. p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 248 miliona eura na kraju avgusta 2019. godine, i bilježi rast od 3,8 miliona eura ili 1,6% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine niža za 2,9 miliona eura ili 1,2%. Tokom avgusta 2019. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 57,1%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 42,9%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 64,3 miliona eura za prvih osam mjeseci 2019. godine. U njoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,1%).

U avgustu 2019. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 573.449 eura kroz 192 transakcije. Ostvareni promet bio je za 51,4% manji nego u prethodnom

mjesecu, odnosno za 85,8% manji u odnosu na avgust 2018. godine. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 08. 2019. godine iznosila je 3.501,8 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,7%, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 17,7%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju avgusta 2019. godine bila 11.214,62 indeksna poena, bilježi rast od 1,6% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 8,3%. Indeks MNSE10 iznosio je 806,59 indeksnih poena i bilježi pad od 0,3% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok na godišnjem nivou bilježi rast od 2,5%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u avgustu 2019. godine fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 14,5 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u avgustu 2019. iznosili su 174,1 milion eura ili 3,6% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za avgust više za 5,8%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u avgustu 2018. godine, ostvaren je rast od 7,9%. Izdaci budžeta iznosili su 159,6 miliona eura ili 3,3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je više za 25,5% u odnosu na avgust prethodne godine, a u odnosu na plan za 1,4%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju juna 2019. godine, državni dug (bruto) je iznosio 3.133,7 miliona eura ili 65,2% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 61,4% BDP-a. Na kraju decembra 2018. godine, javni dug (bruto) Crne Gore iznosio je 3.268,6 miliona eura ili 70,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393 miliona eura ili 8,5% BDP-a, a na spoljni dug 2.760 miliona eura ili 59,8% BDP-a, dok se na dug lokalnih samouprava odnosilo 115,6 miliona eura ili 2,5% BDP-a.

I u avgustu su sprovedene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U skladu sa planom projekta IPA 2015 u oblasti Međunarodne trgovine uslugama (*ITSS*), pripremljeni su i dostavljeni podaci za usluge po zemljama Eurostatu, za period od 2013. godine do 2018. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u avgustu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.